A SHORT INROAD INTO THE DOBRUJAN ONOMATOLOGY. THE PROPER NAMES' SYSTEM

Camelia Alibec
Senior Lecturer, PhD, "Mircea cel Bătrân" Naval Academy, Constanța

Abstract: The proper names are an essential part of people's language. It goes without saying that the onomatology follows the development of the language which is in turn determined by the history of the people it represents. The Romanian proper names have an evolution adequate to the historical making of the Romanian people and its language. One can say that the determination of the proper names' origin, meaning their ethimological study, reveals a hidden history of onomatology, in somuch as it can answer the next question: where do the forms used in the personal denomination come from?
The proper names' system is very important both for bringing light to some questionable and debatable facts from the Romanian people's history, and for the Romanian language history. The proper names cannot be isolated from the language history; they are not a language within another language, that is why they cannot be separated from the rest of the linguistic thesaurus, because it helps the knowledge of people's social, economical and religious life, and implicitly, the knowledge of the respective language history.
The onomatology has tight connections with the language history, as proper names sometimes can form language monuments which keep linguistic facts peculiar to old times. The sociological vision allows the observation of the linguistc language facts, the understanding of the causal determinants of linguistic phenomena, and especially of the antroponimy ones.

Keywords: proper name, onomatology, etymology, denomination, language.

În ştiinţa contemporană, onomastica este considerată o disciplină lingvistică înrudită cu lexicologia şi etimologia, dar foarte apropiată şi strâns legată şi de alte discipline cum ar fi: psihologia, sociologia, istoria, geografia, filozofia, etnologia etc. Această considerare este datorată faptului că numele proprii au apărut în anumite perioade de timp, într-un anumit spaţiu şi în legătură cu anumite activităţi ale omului. Astfel, apariţia şi evoluţia lor a fost condiţionată de factori sociali, istorici şi economici, de modul de viaţă materială şi spirituală a oamenilor.

Onomastica studiază din punct de vedere lingvistic numele de persoană (prenumele, numele de familie, supranumele), acestea constituind obiectul de cercetare al antroponimiei, o ramură a onomasticii, iar cealaltă ramură, toponimia, studiază totalitatea numelor de locuri şi localităţi dintr-o ţară sau regiune, originea, semnificaţia iniţială, formele de origine şi evoluţia numelor topice.

Stadiul la care au ajuns antroponimia şi toponimia justifică şi face posibilă efectuarea unui bilanţ privind realizările acestor discipline în ţara noastră pentru a stabili unde se situează onomastica românească în contextul internaţional al domeniului şi ce tendinţe de evoluţie şi dezvoltare evidenţiază în prezent.

Preocupările privind studiul onomasticii româneşti au o tradiţie de peste un secol, fiind prezente în scrierile unor cunoscuţi istorici (A.D. Xenopol, V. Pîrvan, N. Iorga), geografi (S. Mehedinţi, G.Vîlsan) şi lingvişti (O. Densusianu, S. Puşcariu, G. Giuglea, G. Kisch). În acest interval de timp, interesul studierii numelor proprii avea la bază atestarea unor fenomene şi fapte

BDD-V4550 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:53:19 UTC)

din perioadele foarte vechi ale istoriei poporului nostru. Predominând punctul de vedere extralingvistic, se constată o atenţie redusă faţă de aspectele etimologice. Tor atunci se publică şi primele noastre dicţionare geografice, care au servit ca surse de referinţă multor generaţii de specialişti.

Perioada interbelică marchează dezvoltarea preocupărilor de onomastică în ceea ce priveşte amploarea materialului studiat. Se ţin cursuri universitare (I.A.Candrea, O. Densusianu) şi se publică lucrări de sinteză care, prin valoarea lor ştiinţifică, situează onomastica românească la nivelul ţărilor cu îndelungată tradiţie lingvistică (Franţa, Germania, Austria). Putem cita, în acest sens, *Rumänische Toponomastik,* vol. I-III, publicată de Iorgu Iordan în intervalul 1924-1926 (Iordan, *Rumänische*) şi *Românii în veacurile IX-VIV pe baza toponimiei şi onomasticii*, publicată în 1933 de Nicolae Drăganu (Drăganu, *Românii*).

În domeniul numelor de persoană se face prima descriere detaliată a sistemului antroponimic românesc în lucrarea lui Ştefan Paşca, *Nume de persoane şi nume de animale în Ţara Oltului* (1936).

Dintre ceilalţi lingvişti care s-au evidenţiat în domeniul onomasticii în această perioadă menţionăm pe V. Bogrea, G. Giuglea, G. Weigand, T. Capidan, E. Petrovici, iar dintre specialiştii din alte domenii I. Conea şi I. Donat.

Perioada postbelică înregistrează extinderea şi diversificarea deosebită a studiilor de onomastică; principala caracteristică a domeniului în această perioadă o constituie faptul că toponimia, antroponimia sau amândouă devin preocupări de bază în activitatea unor lingvişti. De altfel, specializarea individuală şi colectivă a cercetătorilor are ca reflex o restructurare în raport cu perioada anterioară. În primul rând materialul toponimic şi antroponimic este cules de pe teren şi din surse manuscrise (hărţi, documente de cancelarie, mânăstireşti etc.) şi tipărite, spre deosebire de perioadele trecute, când numele de locuri şi persoane erau căutate aproape exclusiv în documentele publicate. Fiind studiate toate numele, indiferent de vechime sau de importanţa socio-istorică sau geografică a entităţii desemnate, se apelează deopotrivă la optica diacronică şi la cea sincronică, corelându-se cu situaţia celorlalte compartimente lingvistice.

Antroponimia a fost mai puţin prezentă în preocupările specialiştilor decât toponimia. O mare parte din studii au abordat numele de persoană pentru a lămuri anumite aspecte ale toponimiei sau probleme de stilistică literară. Au fost însă publicate şi multe lucrări de antroponimie propriu-zisă, privind originea şi evoluţia sistemului de denominaţie personală, situaţia acestuia în diferite zone şi epoci, specificul în raport cu alte limbi. În acest context, importanţa unor rezultate şi puţinele lucrări de referinţă existente merită a fi neapărat subliniată.

Problemelor generale ale denominaţiei personale li se acordă atenţia cuvenită într-un excelent studiu al lui Ştefan Paşca, *Nume de persoane şi nume de animale din Ţara Oltului*, publicat în 1936. Limitată în spaţiu la o regiune restrânsă, dar întemeiată pe analiza unui bogat material antroponimic, cercetarea lui Şt. Paşca ajunge la o serie de rezultate şi oferă sugestii a căror valoare generală este incontestabilă.

Nume de persoane de acad. Al. Graur, publicată în 1965, deşi consacrată antroponimiei în general, este a doua lucrare de referinţă în domeniul cercetării numelor de persoană româneşti. Trebuie subliniată contribuţia acestei lucrări în ceea ce priveşte stabilirea originii unui mare număr de nume de botez ori de familie folosite curent, căile de pătrundere şi modificările suferite de acestea în limba română.

O altă lucrare de referinţă are o situaţie specială deoarece este vorba de un dicţionar, iar autorul nu este lingvist. *Dicţionar onomastic românesc* de N. A. Constantinescu, publicat în 1963, este singura colecţie amplă a materialului antroponimic din documente istorice referitoare

BDD-V4550 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:53:19 UTC)

la întreg teritoriul românesc. „*Dacă din punct de vedere lingvistic dicţionarul are o serie de slăbiciuni ce nu pot fi neglijate (formarea şi etimologia numelor, formarea şi clasificarea acestora, etc.), utilitatea lui în ceea ce priveşte inventarul de nume, datarea şi răspândirea geografică a acestora nu poate fi contestată*”.[1]

Ioan Pătruţ a publicat două cărţi, *Onomastica românească*, *Nume de persoană şi nume de locuri româneşti* şi o serie de articole vizând reconstituirea vechiului sistem antroponimic românesc.

Christian Ionescu se ocupă îndeosebi de particularităţile sistemului antroponimic în diferite perioade şi în comparaţie cu alte compartimente ale limbii publicând sub conducerea ştiinţifică a acad. Al. Graur lucrarea, *Antroponimia românească*, lucrare foarte valoroasă pentru sistemul antroponimic românesc.

Iorgu Iordan a întocmit un *Dicţionar al numelor de familie româneşti*, care alături de *Mică enciclopedie onomastică* a lui Ch. Ionescu, reprezintă o sinteză actuală a antroponimiei româneşti, continuând, în acest sens, încercarea mai veche a lui N.A. Constantinescu (Constantinescu, *DOR*).

O serie de specialişti din diferite centre participă sub coordonarea lui M. Sala la realizarea *Dicţionarului istoric al numelor de familie romanice* (*PatRom*), proiect iniţiat în urmă cu un deceniu şi patronat de Comitetul Internaţional al Ştiinţelor Onomastice, Societatea de Lingvistică Romanică, Societatea Americană a Numelui şi Societatea Canadiană pentru Studiul Numelor.

Sfârşitul de secol XX continuă direcţiile de cercetare a numelor proprii configurate în ultimele decenii. O tendinţă în cercetarea numelor o constituie caracterul interdisciplinar al acestui sistem, precum şi relevarea numelui la nivel dialectal (Goicu, *Nume*, Bărboi, *Onomastica*, Tomici, *Onomastica*).

Începutul de secol XXI stă de asemenea sub auspiciile preocupărilor pentru antroponimia şi toponimia românească, atât la nivel naţional, cât şi local. La nivel naţional, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – Al Rosetti” propune continuarea proiectului internaţional PatRom, vol. V şi VI, cu titlul *Nume de familie din română şi celelalte limbi romanice* (conducător Domniţa Tomescu). În ceea ce priveşte onomastica dobrogeană putem afirma că aceasta prezintă un aspect deosebit, mai apropiat de cea moldovenească. Aşa cum, foarte sugestiv a numit-o Ion Ionescu de la Brad, Dobrogea reprezintă o „*Dacie în miniatură*”[2] datorită mozaicului dialectal al Dobrogei care este susţinut şi din punct de vedere onomastic, numele de familie româneşti coexistând cu cele de alte origini: albaneză, bulgară, germană, greacă, macedoneană, rusă, sârbă, turcă, ucraineană, unguresc etc. Integrată armonios, în ciuda tuturor vicisitudinilor, în istoria multimilenară a spaţiului carpato - danubiano - pontic, Dobrogea prezintă o notă distinctă, o fizionomie aparte.

„*Onomastica inscripţiilor din Dobrogea romană reflectă sinoptic trei mari grupe de nume de persoană: tracice, greceşti şi romane. Cele băştinaşe le întâlnim, de regulă, în mediul rural, dar şi la oraşe; cele greceşti apar, cum este şi firesc, în cetăţile vest-pontice şi în satele învecinate din teritoriile lor; numele latine le întâlnim cu o mare frecvenţă pretutindeni. Puţinătatea numelor băştinaşe se explică prin lipsa inscripţiilor datorită condiţiei inferioare ce le hărăziseră ocupanţii; căpeteniile acestora din urmă şi grecii bogaţi puteau sa-şi permită săparea unor astfel de monumente*”. [3]

[1] Chr. Ionescu, 1979, p.4.
[2] I. Ionescu de la Brad, 1920, p.355.
[3] A. Radulescu, 1973, p.106.

BDD-V4550 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:53:19 UTC)

Structura onomasticii dobrogene se impune a fi realizată în cadrul şi între reperele onomasticii româneşti, ca o necesitate obiectivă şi ca o contribuţie ce poate intra în evaluarea generală a rezultatelor cercetărilor onomastice din regiunile istorice ale României. Specificul onomastic al unei zone se relevă prin faptul că, deşi este un fenomen lingvistic în esenţă, el cuprinde şi componente etnografice, istorice, geografice, sociologice, care îl ajută pe cercetător să distingă trăsăturile caracteristice obiectelor denominate precum şi tradiţiile legate de denumirea lor. Delimitarea zonală, la o regiune cum este cea a Dobrogei, nu face decât să îmbunătăţească patrimoniul lingvistic pus la dispoziţia cercetării generale, dacă observaţiile sunt bine făcute şi materialul cercetat este reprezentativ şi concludent.

Revenind la începutul sec. al XXI-lea, la nivel local se poate observa faptul că analizele sincronice şi diacronice dedicate antroponimiei şi toponimiei au continuat, astfel că în anul 2002 au apărut două noi lucrări dedicate onomasticii dobrogene: Liliana Ionescu, *Toponimia dobrogeană* şi Liliana Lazia, *Antroponimia dobrogeană*, ambele lucrări aflându-se sub conducerea ştiinţifică a profesorilor universitari doctori Gheorghe Bolocan şi Mile Tomici.

O sinteză de o valoare incontestabilă pentru onomastica dobrogeană o reprezintă lucrarea *Onomasticon dobrogean. Nume de familie* de Mile Tomici şi Persida Andronache, Bucureşti, 2005. Aceasta constituie prima încercare de analiză a tuturor formelor cu funcţie de nume de familie înregistrate în Dobrogea, în perioada 1991-2002. Dicţionarul înregistrează exhaustiv toate numele de familie din această regiune, astfel că am întâlnit şi forme atestate la un singur purtător sau forme neînregistrate în alte dicţionare. Trebuie de asemenea să menţionăm că acest dicţionar a constituit un instrument extrem de valoros în elaborarea prezentei lucrări.

De asemenea, sub conducerea prof. univ. dr. Mile Tomici de la Universitatea „Ovidius" din Constanţa, se pregătesc o serie de lucrări cu referire la onomastica dobrogeană: primul volum, mai sus amintit privind **Nume de familie** este deja publicat, urmează volumul II **Prenume**, volumul III **Supranume** şi volumul IV **Nume de locuri dobrogene**. Toate aceste volume vor constitui *Tezaurul onomastic dobrogean*, considerat parte componentă a *Tezaurului onomastic al României*.

Onomastica românească, respectiv cea dobrogeană, se dovedeşte, aşadar, un domeniu deosebit de dinamic şi fertil, sincronizându-se, ca preocupări şi metodologie, cu nivelul mondial al disciplinei şi având iniţiative şi realizări exemplare, care îi conferă poziţii actuale de prestigiu şi certitudini în perspectivă.

Numele de persoană sunt parte integrantă a limbii unui popor. Este de la sine înţeles că onomastica urmează cursul dezvoltării limbii determinată de istoria poporului pe care o reprezintă. Numele de persoană ale românilor cunosc o evoluţie corespunzătoare devenirii istorice a poporului român şi a limbii sale. Se poate spune că stabilirea originii numelor de persoană, adică studiul lor etimologic, dezvăluie o istorie ascunsă a onomasticii, în măsura în care răspunde la întrebarea: de unde vin formele folosite în denominaţia personală?

În demersurile sale privind onomastica, V. Bogrea pledează pentru cunoaşterea formelor cât mai vechi ale numelor din documente, cu scopul de a le urmări etimologia şi derivatele: „*Etimologiile cele mai plauzibile în aparenţă pot fi false şi, din contră, cele mai neverosimile se pot dovedi a fi juste. Ajutorul în dezlegarea enigmelor toponimice trebuie căutat în documentele istorice care ne oferă forma arhaică sau una ce denunţă originea*".[4]

Punctul de plecare al celor mai multe nume de persoană purtate de români este în afara istoriei sistemului onomastic românesc. Uzul, tradiţia transmiterii, modificările formale, circulaţia şi productivitatea numelor de persoană alcătuiesc istoria românească a acestor forme.

[4]V. Bogrea, 1971, p.21.

BDD-V4550 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:53:19 UTC)

Pe baza datelor furnizate de cercetarea istorică a numelor de persoană, se pot distinge patru mari perioade ale dezvoltării sistemului românesc al acestor nume:

A) constituirea unui sistem de denominaţie personală prin romanizare şi creştinare;

B) împrumutul unor nume de persoană prin contactul cu popoarele migratoare;

C) fixarea sistemului antroponimic românesc medieval sub influenţa dominantă a bisericii ortodoxe;

D) modernizarea numelor de persoană.

În lipsa izvoarelor istorice, existenţa primelor două etape este probată indirect: atestările unor nume de persoană din sistemul românesc timpuriu poartă amprenta lor formală. Etapa medievală, cuprinsă între secolele al IX-lea şi al XVII-lea, este bine reprezentată în documentele de arhivă ale provinciilor istorice româneşti: Transilvania, Ţara Românească şi Moldova. Etapa modernă, care începe în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, se reflectă integral în recensăminte succesive ale populaţiei, începând cu urbariile făgărăşene dintre anii 1722-1788, registrele de impozitare arădene din anii 1743 şi 1746, listele nominative ale populaţiei Moldovei dintre 1722-1773 şi din anul 1774.

Etapele de formare şi consolidare ale sistemului onomastic românesc corespund diferitelor stadii de constituire a unei tipologii a denominaţiei personale, care evoluează de la identificarea şi individualizarea unică prin nume de botez (prenume), la cea complementară prin supranume, nume de familie, de la formula denominativă simplă la cea dublă sau multiplă, de la sistemul onomastic popular la cel administrativ, oficial.

„*Începând din secolul XII şi până în secolul XIX, antroponimia română, sub influenţa culturii bisericeşti, capătă progresiv un aspect hagiografic precumpănitor, în raport cu numele laice de creaţie populară românească, sau împrumutate de la vecini*”.[5]

Secolul al XIX-lea a adus şi importante reglementări asupra modului în care să fie înscrise numele în registrele de stare civilă. Rolul de a consemna naşterile revenea odinioară bisericii, însă sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza (1859-1866), s-a organizat modul în care nou-născuţii să fie consemnaţi în registrele de stare civilă. Codul civil a fost decretat în 1864, promulgat în 4 decembrie acelaşi an şi a intrat în vigoare la 1 decembrie 1865. A fost realizat pe baza „*Codului Napoleon*” din 1807, şi a proiectului de cod civil italian al ministrului Pisanelli. În capitolul II care face referire la actele de naştere, la articolul 43 se prevedea: „*Actul de naştere va arăta cu desluşire ziua, ora, locul naşterii, sexul copilului, prenumele ce i se va da la botez, precum şi numele de familie, profesiunea sau meseria şi domiciliul tatălui, mamei şi a martorilor*”.[6]

În Regulamentul pentru serviciul stării civile din 3 decembrie 1866 se prevedea ca actele de botez să fie întocmite de ofiţerii de stare civilă şi să fie înscrise în registrele oficiale trimise de Ministerul de Interne în înţelegere cu Ministerul Justiţiei.

România din timpul lui Carol I (1866-1914) a continuat procesul de modernizare a statului român, parcurgând o etapă de dezvoltare importantă, atât în domeniul economico-social, cât şi în cel al culturii. În 19 martie 1895 s-a dat o *Lege asupra numelui*, care prevedea:

„*Art.1: Numele patronimic (de familie) constituie un drept imprescriptibil şi inalienabil şi nu se poate schimba, modifica sau adăugi decât conform prescripţiunilor legei de faţă. De la promulgarea legei de faţă nu mai este permis nimănui de a purta alt nume patronimic de cât acela sub care esteînscris în actele stării civile, sau sub care este în deobşte azi cunoscut. Locuitorii români săteni, cari nu au un nume patronimic conform cu paragraful precedent, îsi*

[5] N.A..Constantinescu, 1963, p.10.
[6] C. Hamangiu, 1907, vol.I.

BDD-V4550 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:53:19 UTC)

vor putea forma unul cu numele de botez al tatălui lor, adăugându-i una din terminaţiunile care sunt în datina ţării, şi aceasta prin simpla declaraţie înregistrată la primăria locului de origină şi trecută în marginea actului stării civile. Numele astfel formate nu vor putea fi acele ale familiilor cunoscute din istoria naţională.

Art. 2: Nu se vor putea lua ca prenume nume patronimice de familie" (**Monitorul Oficial** nr. 227 din 19 martie 1895)

Această lege a fost precedată de ample dezbateri în Camera Deputaţilor (şedinţa din 24 ianuarie 1895) şi Senat (din 7 februarie 1895) care s-au soldat, în urma discuţiilor, cu un *Proiect de lege asupra numelui*, care cuprinde o serie de principii generale cum ar fi: proprietatea numelui, ce reprezintă numele patronimic, numele comercial şi necesitatea proiectului. Aceste principii sunt urmate de discutarea articolelor de lege, discuţie care se întinde pe patru secţiuni, iar la final, domnul raportor Gh. G. Tocilescu, dă citire ultimei părţi intitulată "*conclusiune*" în care afirmă următoarele: „*Din toată această expunere reiese cît de mare era lipsa unei asemenea legi; ea vine să pună capăt licenţei şi confusiunei care domnesc în nume; vine să restabilească ordinea şi să dea numelui o bază uniformă. Ea este menită să exercite o acţiune morală bine-făcătoare asupra societăţii noastre: cimentând mai bine legăturile de familie, stabilind prin fixarea numelui, unitatea familiei şi solidaritatea tuturor membrilor ei, ...întărim şi regenerăm familia cea mare, scumpa noastră Românie!*" (**Monitorul Oficial**, 569).

Am insistat puţin pe această lege ca să scoatem în evidenţă importanţa numelui unei persoane, care la prima vedere reprezintă doar o convenţie, un mod prin care cineva poate fi recunoscut şi strigat de ceilalalţi. Numele reprezintă însă mult mai mult de atât; în tradiţia iudaică „*Unui nume îi dai viaţă pomenindu-l. Numele cheamă de îndată sufletul pe care-l desemnează; de aceea pomenirea unui nume are o semnificaţie atât de adâncă*".[7]

A invoca numele unei persoane înseamnă a o face prezentă efectiv. A face un lucru în numele cuiva sau a chema pe cineva după numele său sunt acte care presupun o relaţie de comunicare şi de comuniune în acelaşi timp. "*Numele este cheia persoanei; a pomeni numele cuiva înseamnă a te aşeza în prezenţa lui.Numele este o chintesenţă a persoanei, iar persoana, cu toate particularităţile şi energia ei, este prezentă în nume*".[8]

Punând nume lucrurilor, omul se comportă în conformitate cu natura proprie. El continuă, la o scară redusă şi cu posibilităţi cognitive diminuate, acel act al omului primordial, care a denumit toate fiinţele şi lucrurile pe care a fost aşezat stăpân. Această corespondenţă dintre nume şi lucruri este un posibil postulat introdus de primii onomasticieni - etimologi care au ales să contrabalanseze „*arbitrariul semnului lingvistic*" printr-o motivaţie care să prezinte impunerea numelui ca un eveniment istoric real şi conştient. Numele nu este rezultatul unui hazard, nu s-a născut din jocurile fonetice ale unei semi-maimuţe. Numele este, aşa cum îl denumea marele poet Lucian Blaga, „*o metaforă revelatorie"*.

Materialul antroponimic românesc cuprinde elemente compozite aşezate în straturi succesive în funcţie de factorii istorici şi culturali care au influenţat destinul poporului român. Antroponimia provinciei romane din Dacia este de o bogăţie şi de o varietate excepţionale, unică într-un cadru geografic şi cronologic bine delimitat. Numele de persoane sunt materiale lingvistice, elemente ale lexicului şi ale morfologiei limbii de un tip determinat: romano-latin, semitic, grec, traco-getic, iliric, celtic etc.; în acelaşi timp sunt precizări distincte etnice şi geografice, indicatori ai originii indivizilor, ai situaţiei lor sociale şi juridice. Conform

[7] J. Pedersen, 1926, p.256.
[8]T. Petrache, 1998, p.4.

BDD-V4550 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:53:19 UTC)

afirmaţiilor lui Al. Graur, "*numele constituie o părticică din tradiţia, din istoria ţării, ele dau informaţii asupra culturii şi asupra modului de viaţă în general, al celor care ne-au precedat*". [9]

Prin urmare, studiul numelor de persoană este deosebit de important atât pentru a aduce lumină asupra unor fapte discutabile şi interpretabile din istoria poporului român, cât şi pentru istoria limbii române. Numele de persoană nu pot fi izolate de istoria limbii; ele nu sunt o limbă în mijlocul altei limbi, de aceea nu pot fi separate de restul tezaurului lingvistic, pentru că ajută la cunoaşterea vieţii sociale, economice, religioase a unui popor şi, implicit, la cunoaşterea istoriei limbii respective.

Onomastica are strânse legături cu istoria limbii, întrucât numele de persoană pot constitui uneori monumente de limbă care păstrează fapte lingvistice caracteristice unor vremuri străvechi. Viziunea sociologică permite sesizarea dinamicii faptelor de limbă, înţelegerea determinantelor cauzale ale fenomenelor lingvistice şi, mai cu seamă, ale celor antroponimice. În principiu se poate spune că "*transformările lingvistice sunt ecou al condiţiilor de viaţă proprii unei societăţi, exprimarea prefacerilor succesive din trecutul ei, precum şi a celor la care asistăm astăzi, stări sociale de altădată, tendinţe dominante în anumite epoci la o categorie sau la alta a locuitorilor unei ţări, anumite raporturi între ele, conflicte de clasă, etc., au lăsat întotdeauna urme*". [10]

Totdeauna schimbările produse în viaţa materială a unui popor se reflectă şi în limbă. „*Principiul indestructibilei legături dintre evoluţia obiectelor culturii materiale şi a termenilor ce le denumesc constituie temeiul fundamental al cercetării interdisciplinare a terminologiei referitoare la oricare aspect al vieţii materiale*". [11]

Chiar dacă prin natura sa obiectul de cercetare al onomasticii poate fi abordat şi din perspectiva geografului, istoricului, etnologului, psihologului sau sociologului, onomastica este şi rămâne o disciplină lingvistică, deoarece numele proprii sunt cuvinte care aparţin lexicului unei limbi.

Metoda geografică precizează faptul că studiul numelor de persoană trebuie făcut într-o regiune nu prea limitată (pentru a putea furniza material suficient în vederea unor constatări cu caracter mai general), dar nici prea vastă, pentru fi materialmente posibilă, de aceea problemele ce urmează a fi supuse discuţiei se referă numai la regiunea Dobrogei, cu cele două judeţe ale sale, Constanţa şi Tulcea.

Răspândirea onomastică accesibilă unui anumit teritoriu cuprinde în sine mai multe elemente. În cadrul sistemului antroponimic regional se disting în general două elemente, după cum afirmă Teodor Oancă:

„*Migraţia numelor de familie a cunoscut două direcţii principale: din mediul rural spre mediul urban şi dintr-o anumită zonă spre zone limitrofe sau mai îndepărtate. Această situaţie este o consecinţă a schimbărilor survenite în structura habitatului românesc (înmulţirea şi dezvoltarea centrelor orăşeneşti). Astfel de schimbări corespund unui proces natural, firesc, de dezvoltare economică şi socială proprie oricărei societăţi moderne*". [12]

Specificul antroponimic al unei zone se relevă prin faptul că, deşi este un fenomen lingvistic în esenţă, el cuprinde şi componente etnografice, istorice, geografice, care îl ajută pe cercetător să distingă trăsăturile caracteristice obiectelor denominate precum şi tradiţiile legate de denumirea lor. Delimitarea zonală, la o regiune cum este cea a Dobrogei nu face decât să

[9] Al. Graur, 1965, p. 9.
[10] O. Densusianu, 1961, p.101.
[11] Gh. Iordache,1980, p..27.
[12] Th. Oancă, 1998, p.73.

BDD-V4550 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:53:19 UTC)

îmbunătăţească patrimoniul lingvistic pus la dispoziţia cercetării generale, dacă materialul cercetat este reprezentativ şi concludent.

Încadrarea modelelor lingvistice dobrogene în sistemul lingvistic general de denominaţie reprezintă o problemă de analiză detaliată a formulelor lingvistice ce constituie modelele zonale: „*Numele de persoane, constituite în formule prin care se realizează denominaţia, sunt analizate ca elemente ale unor clase funcţionale*”.[13]

Structura antroponimiei dobrogene se impune a fi realizată în cadrul şi între reperele antroponimiei româneşti, ca o necesitate obiectivă şi ca o contribuţie care poate intra în evaluarea generală a rezultatelor cercetărilor onomastice din regiunile istorice ale României.

Antroponimia regională dezvăluie sisteme de interdependenţă în care numele care funcţionează în diferite arii teritoriale fuzionează. Modelele cunoscute îşi exercită influenţa şi asupra asimilării numelor deja existente în zonele învecinate şi asupra formării de nume noi.

Conform celor afirmate mai sus, se desprinde ca o concluzie ideea cum că trăsăturile generale ale sistemului numelui personal din Dobrogea sunt, în linii mari, cele ale antroponimiei româneşti, deoarece „*indiferent de originea lor, numele de persoane folosite de români de-a lungul timpului se constituie într-un sistem fondat pe sistemul limbii române, reflectând deci trăsături generale şi chiar fapte particulare ale acesteia*”.[14]

BIBLIOGRAPHY

1. **BĂRBOI, C**.,*Onomastică şi istorie*, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1999.
2. **BOGREA**, V., *Pagini istorico-filologice*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1971.
3. **CANDREA,** I.-A., *Poreclele la români,* Editura Librăria Socecu, Bucureşti, 1895**.**
4. **DENSUSIANU,** O., *Istoria limbii române,* Editura Ştiinţificã, Bucureşti, 1961.
5. **GOICU, V**., *Nume de persoane din Ţara Zărandului*, Timişoara, 1996.
6. **GRAUR,** Al., *Nume de persoane*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1965.
7. **HAMANGIU**, C., *Codul general al României*, vol. I, Codurile, Bucureşti, 1907.
8. **IONESCU,** Chr.**,***Antroponimie românească,* Teză de doctorat, Universitatea Bucureşti, Bucureşti, 1979.
9. **IONESCU de la Brad**, I., *Românii din Dobrogea*, AD, an I, nr.3, 1920, p. 355-398.
10. **OANCĂ,** Th., *Geografie antroponimică românească. Metodă şi Aplicaţii*, Editura Academiei Române, Craiova, 1998.
11. **PAŞCA,** T., *Nume de persoane şi nume de animale în ţara Oltului*, Bucureşti, 1936.
12. **RĂDULESCU,** A., **Bitoleanu**, I., *Istoria românilor dintre Dunăre şi Mare*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1973.
13. **PEDERSEN,** J., *Israel*, vol. I, p.256, London/ Copenhaga, 1926, apud. Kallistos Ware, *Puterea numelui. Rugăciunealui Iisus în spiritualitatea ortodoxă*, Editura Christiana, Bucureşti, 1992.
14. **PETRACHE,** T.,*Dicţionar enciclopedic al numelor debotez,* Editura Anastasia, 1998.
15. **TOMICI, M**., *Onomastica sârbilor şi croaţilor din România*, Editura Academiei, Bucureşti, 2006.

[13] Chr. Ionescu, 1979, p.2.
[14] Chr. Ionescu, 1979, p.1.

BDD-V4550 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:53:19 UTC)